

Knjižnice kao turistički potencijal malih zajednica

Ivanka Ferenčić Martinčić, Maja Lesinger

Knjižnice su već dugo vremena viđene kao institucije koje služe svojim lokalnim zajednicama pružajući pristup znanju i informacijama. Međutim, često se zanemaruju kao potencijalna turistička atrakcija. U malim zajednicama, knjižnice mogu biti skriveni dragulj koji privlači posjetitelje i pruža jedinstveno iskustvo, ili pak nadograđuje postojeće turističke potencijale.

Biblioturizam

Biblioturizam ili književni turizam je vrsta kulturnog turizma koji uključuje posjete mjestima povezanim s književnošću, kao što su: kuće pisaca, knjižare, knjižnice, muzeji i druge književne znamenitosti. Biblioturizam može poprimiti i razne oblike koji obuhvaćaju posjete knjižnicama i njihovim zbir-kama, putovanje tematskim rutama temeljenim na životima autora ili toponimima u njihovim djelima, istraživanje okoliša u kojem se odvija radnja nekog književnog djela, sudjelovanje na književnim festivalima i sajmovima knjiga te hodočašće na grob omiljenog autora ili razgledavanje rodne kuće i sl. Osim navedenih, knjižnice mogu ponuditi i dodatne sadržaje zanimljive turistima, a koji se nalaze u stalnoj ponudi knjižnice i besplatni su poput: ispisa, interneta, pristupa multimediji i tehnologiji, knjigama, prostoru i manifestacijama.

Turizam i knjižnice u širem smislu

Turistima koji su zainteresirani za povijest, kulturu i obrazovanje knjižnice mogu pružiti mnogo mogućnosti. Na primjer, mnoge male zajednice imaju bogatu zbirku lokalne povijesne građe, poput povijesnih dokumenata, fotografija i artefakata. Ti materijali posjetiteljima mogu pružiti uvid u lokalnu kulturu i tradicije, kao i u prošlost zajednice. Osim toga, knjižnice često organiziraju događaje i programe

koji mogu biti zanimljivi turistima, kao što su čitanja autora, predavanja, radionice i dječje aktivnosti. Ti događaji pružaju jedinstvenu priliku turistima da se povežu s lokalnom zajednicom i nauče više o njezinoj kulturi i tradicijama.

Štoviše, u malim zajednicama knjižnice također mogu djelovati kao središte turističkih informacija. Knjižničari su često dobro informirani o lokalnim atrakcijama, događajima i smještajnim kapacitetima. Mogu pružiti posjetiteljima korisne savjete i preporuke, pa čak i pomoći u planiranju itinerera za nezaboravan posjet.

Knjižnice također mogu biti izvor inspiracije za turiste koji su zainteresirani za književni turizam. Mnogi poznati autori inspiraciju su crpili iz knjižnica, a posjet knjižnici koju je nekad često posjećivao omiljeni autor može biti značajno iskustvo. U malim zajednicama knjižnice često imaju jedinstvene zbirke i lokalne autore koji bi mogli biti zanimljivi turistima.

Primjeri iz malih knjižnica u Prelogu i Virju

Neke knjižnice idu korak dalje od opisanih osnovnih usluga pa možemo govoriti o nevjerojatnoj fleksibilnosti i mogućnosti transformacije. Bez obzira na motivaciju za putovanje, knjižnica je savršeno mjesto za putnike kada istražuju novi grad. Kako smo spomenuli transformaciju usluga i uloge knjižnice, važno je naglasiti da su projekti koje ćemo predstaviti u daljnjem tekstu nastali na temelju postojećih resursa knjižnica. SWOT analizom su određene prednosti knjižnica i pozitivnih vanjskih faktora. Na temelju sakupljenih podataka kreirane su aktivnosti koje su zanimljive, atraktivne te čine dodatnu vrijednost zajednici, a time i samoj knjižnici.

Topoteka Prelog

Topoteka Prelog želi prikazati život običnih ljudi s naglaskom na kulturu, umjetnost i arhitekturu. Za razliku od dosadašnjih prikaza povijesti Preloga, Topoteka se ne naslanja na gospodarski razvoj već na svakodnevicu običnog malog čovjeka koja je činila bogati društveni život zajednice. Cilj projekta je udahnuti život starim fotografijama, dokumentima, razglednicama, porukama, mislima i pismima te omogućiti što većem broju ljudi uroniti u svijet prošlosti. Sačuvana živuća povijest nasljeđe je za nove generacije, a Topoteku mogu koristiti ne samo građani već i učenici, učitelji, profesori, turisti i istraživači. Podaci okupljeni u Topoteci prezentiraju se javnosti putem različitih multimedijalnih sadržaja, događanja, izložbi, predavanja, istraživanja kroz virtualni lov na blago, slagalice, crteže, bojanke i slične didaktičke materijale. Topoteka Prelog i njezin sadržaj uvršteni su na novi digitalni info punkt TZ Prelog. Na taj način rad Topotekarki iz KIČ Prelog Maje Lesinger i Dominike Lukačić-Murković postao je dostupan i turistima koji su u potrazi za kvalitetnijim informacijama o povijesti grada Preloga.

Virtualni lov na blago

Virtualni lov na blago je jedna od brojnih digitalnih aktivnosti Knjižnice i čitaonice grada Preloga, koja je nastala u okviru digitalnih materijala razvijenih za virtualni rad knjižnice. Također, ovo je prvi i jedinstveni digitalni projekt u gradu koji spaja kulturu, baštinu i turizam te kroz zabavu omogućava zainteresiranima učenje zanimljivih činjenica o gradu Prelogu, njegovim ustanovama i važnijim zgradama smještenim u samom centru, u blizini Knjižnice. Zainteresirani turisti naoružani mobitelom, besplatnim gradskim WiFi točkama i dobrom voljom mogu se zaputiti u pustolovinu upoznavanja starih i važnih zgrada u gradu,

a jedino što moraju učiniti je očitati početni QR kod koji se nalazi na zgradi Knjižnice. Idejna začetnica i autorica digitalnih materijala je ravnateljica Maja Lesinger, a rute lova nastaju u suradnji s drugim kulturnim ustanovama u gradu. Kako bi turistima približili svoj rad, rute se fokusiraju na gradske ustanove, zatim na starije arhitektonske dragulje koji imaju zanimljivu povijest, povijesne pučke nazive ulica, a trenutačno je u razvoju najnovija, književna ruta.

LegenDra - festival mitova i bajki dravskog kraja

LegenDra je prvi i jedini festival posvećen zaboravljenim predajama i mitovima vezanim za rijeku Dravu u Međimurskoj županiji, što mu daje posebnu važnost i značaj. Projekt je nastao 2018. godine na inicijativu ravnateljice KIČ Prelog Maje Lesinger, a u suradnji s Udrugom mladih Efekt Prelog. Revitalizacija narodne predaje, tradicije, naglašavanja skladnog života s prirodom te obogaćivanje kulturnog života cijelog županijskog područja utjecaji su koje za sobom ostavlja LegenDra. Događaji i priče su prerasli u legende, a legende u mitove koji su nepravedno zaboravljeni i zapostavljeni potonuli na dno rijeke koja ih je stvorila. Ovaj etno-književno-likovno-turistički projekt/festival, koji se fokusira na dravske legende i usmene predaje vezane za mistična bića uz Dravu, predstavlja primjer turistički zanimljivog koncepta, koji gostima može ponuditi kvalitetne kulturno-umjetničke sadržaje te dati još jedan, drugačiji, uvid u kulturu i običaje spomenute turističke destinacije.

Putovanje kroz prošlost

Interpretacijske šetnje

U nastojanju za što boljim povezivanjem Knjižnice sa lokalnom zajednicom i njezinim uključivanjem u sva važna događanja u zajednici, knjižničari su završili edukaciju Interpret Europe te postali certificirani interpretacijski vodiči. Tako je Knjižnica mogla ponuditi vlastite programe kojima sudjeluje u turističkoj ponudi mjesta Virje. Razvijene su dvije interpretacijske šetnje, tj. kratke interaktivne rute obilaska centra mjesta. „Slatka šetnja“ kroz priču o četiri kolača i četiri recepta zapravo predstavlja povijest, život i običaje Virja. „Veliki ljudi malog mjesta“ donosi zanimljive priče o velikanima koji su potekli iz Virja, a svojim su radom postigli uspjeh diljem Hrvatske ili čak svijeta. Knjižnica koja je smještena u povijesnoj zgradi tako je produčila svoj značaj u zajednici.

Klupe pričalice

Iako su inicijalno zamišljene kao infrastruktura koja će omogućiti da se za djecu osigura usputni susret s pričama i tako posredno i knjižnicom, klupe s umetnutim pričama u naslonu, pokazale su se sjajnom podrškom turističkom sadržaju. Prigodnim postavljanjem priča kao što je „Priča o vitezu i Martinu“ za vrijeme trajanja manifestacije Martinjski dani i „Priče o prkačima“ za vrijeme trajanja gastro festivala Prkačijade, klupe postaju produžetak sadržaja zanimljivog posjetiteljima. U posebnim okolnostima prostor namijenjen pričama i prilagođenim slikovnicama može poslužiti i za druge informativne sadržaje o povijesti i zanimljivostima Virja, izlaganje sadržaja zavičajne zbirke i druge zaštićene građe.

Klupe pričalice

Đuro Sudeta

Živa povijest

Đuro Sudeta, jedan od omiljenih hrvatskih pjesnika, dio je svog kratkog života proveo kao učitelj u Virju. Upravo u školskoj zgradi, koja je kao arhitektonska baština danas dom Narodne knjižnice Virje, posjetiteljima je omogućeno da prošetaju hodnicima kojima je kročio pjesnik i da se u društvu Đure Sudete i preporoditelja Ferde Rusana okušaju u pisanju perom i tintom.

(ne)Ostvareni potencijali

Ovi programi primjer su kako dvije lokalne knjižnice, Narodna knjižnica Virje i Knjižnica i čitaonica grada Preloga, u svojim ruralnim sredinama nude dodatne usluge koje se mogu nazvati turističkim atrakcijama. Zaključno, knjižnice su vrijedan potencijal za turizam u malim zajednicama. Pružaju jedinstveno iskustvo koje se ne može naći u tradicionalnim turističkim atrakcijama. Posjetitelji mogu naučiti o lokalnoj povijesti i kulturi, prisustvovati događajima i programima, te primiti korisne informacije od stručnih knjižničara. Knjižnice je potrebno promicati kao važnu sastavnicu turističke ponude svake zajednice, pri čemu su partnerski odnosi dionika u zajednici temelj svakog uspješnog programa i projekta. ■